2024(2)THCR

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థానము, హైదరాబాద్.

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి పి.శామ్ కోషి

మరియు

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి సాంబశివరావు నాయుడు

క్రిమినల్ అప్పీల్ నం.624 /2014

తీర్పు తేదీ : 04.06.2024

కొప్పు జ్యోతి

వర్సెస్

సందెపాగ చెన్నాయుడు మరియు ఇతరులు

తీర్పు:

వనపర్తి తొమ్మిదవ అదనపు జిల్లా, సెషన్స్ జడ్జి (సంక్షిప్తంగా 'ట్రయల్ కోర్టు) SC.No.282/2012లో ఇచ్చిన నిర్దోషిత్వ తీర్పును సవాలుచేస్తూ పిటిషనర్/ఫిర్యాదుదారుడు క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ 1973లోని సెక్షన్ 372 కింద క్రిమినల్ అప్పీల్ దాఖలుచేసినారు.

2. అప్పీలుదారు తరపున న్యాయవాది చాలా కాలంగా వాదించనందున, 19.02.2024 నాటి ఈ కోర్టు ఉత్తర్వు ద్వారా అప్పీలుదారు తరపున వాదించటానికి Ms. అందె విశాలను అమికస్ క్యూరీగా నియమించాము. తదనుగుణంగా, అప్పీలుదారు తరపున Ms. అందె విశాల వాదించగా, ప్రతివాదులు/నిందితుల తరఫు న్యాయవాది పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ వాదించారు.

3. వివాదాస్పద తీర్పును పరిశీలిస్తే, ఆరుగురు (06) నిందితులు అంటే ప్రస్తుత అప్పీల్‌లోని ప్రతివాది నం.1 నుండి 6 వరకు భారతీయ శిక్షాస్మృతి, 1860లోని సెక్షన్ 149తో చదవబడిన సెక్షన్లు 148, 302, 302 కింద శిక్షార్హమైన అభియోగాల నుండి విముక్తి పొందారు.

4. క్లుప్తంగా ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ఏమిటంటే, నిందితుడుమరియు బాలరాజు (ఇకపై 'మరణించిన వ్యక్తి') తో సహా పన్నెండు (12) కుటుంబాలకు అనుకూలంగా ప్రభుత్వం కేటాయించిన సర్వే నెం.154 మరియు 15 లోని 6-00ఎకరాలలో ఉన్న భూమి చుట్టూ కేసు నడుస్తుంది. ఈ భూమికి సంబంధించి పన్నెండు (12) కుటుంబాల మధ్య కొంత వివాదం తలెత్తింది. ఆ భూమిని గొల్ల రాములు అనే వ్యక్తికి రూ.24,000/- లీజుకు ఇచ్చారు. గొల్ల రాములు నిందితుడు నెం.6కి లీజు మొత్తాన్ని చెల్లించాడు, అతను చెప్పిన మొత్తాన్ని పన్నెండు (12) కుటుంబాలకు పంపిణీ చేయాల్సి ఉంది. అయితే, పంపిణీ

సమయంలో, మరణించిన వ్యక్తికి రావలసిన వాటాను చెల్లించకపోవడం వివాదానికి దారితీసింది. లీజు మొత్తంలో అతని వాటా డిమాండ్ చేయడంతో, నిందితులు కలిసి మృతుడిపై దాడి చేశారని, ఈ విషయం పోలీసు స్టేషన్‌లో ఫిర్యాదుచేయగా, అక్కడ నిందితులపై క్రైమ్ నం.149 / 2011గా నమోదైంది. ఈ ప్రథమ సమాచార నివేదిక (సంక్షిప్తంగా, 'FIR') దాఖలు చేయడం మరియు నేరం నమోదు చేయడం వల్ల నిందితులు మృతుడిపై మరియు కుటుంబ సభ్యులపై పగ పెంచుకున్నారు.

5. మృతుడు 12.09.2011 రాత్రి 11:30 గంటల సమయంలో పంటలకు నీరు పోసి పొలం నుంచి తిరిగి వస్తుండగా, రాంపోగు బాలస్వామి ఇంటి ముందుకు చేరుకోగానే, నిందితులు మృతుడిపై కర్రలు, వేట కొడవళ్లతో దాడికి పాల్పడ్డారు. తీవ్ర గాయాలపాలైన అతను తర్వాత మరణించాడు. PWs.2 మరియు 3 సంఘటనకు ప్రత్యక్ష సాక్షులని మరియు PW.2 మృతుని భార్య PW.1 (జ్యోతి)కి సమాచారం అందించినట్లు చెప్పారు. PWs.6 మరియు 11 కూడా సంఘటనను చూసినట్లు కూడా చెప్పబడింది.

6. పెబ్బేరు పోలీస్ స్టేషన్‌లో PW.1 ఫిర్యాదు చేశారు. మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా పెబ్బేర్‌లోని పోలీస్ స్టేషన్‌లో క్రైమ్ నెం.149 / 2011గా నమోదు చేయబడిన FIRలో నిందితుల పేర్లు ఉన్నాయి. నిందితులందరిపై భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్లు 148, 302, 302 సెక్షన్ 149 ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరాల కింద అభియోగాలు మోపి విచారణ చేపట్టారు. మొత్తం పన్నెండు (12) మంది సాక్షులను ప్రాసిక్యూషన్ తరపున మరియు ఐదుగురు (05) సాక్షులను డిఫెన్స్ తరపున విచారించారు. మొదట్లో, FIR నమోదు చేసినప్పుడు, అప్పీలుదారు మృతుడిపై దాడి చేయడంలో కలిసిన పద్నాలుగు (14) వ్యక్తుల పేర్లను పేర్కొన్నాడు. పద్నాలుగు (14) నిందితుల పేర్లు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

I. యస్. చంద్రాయుడు S/o. మాదన్న
II. యస్. ఆంజనేయులు S/o. చిన్నయ్య
III. యస్. హనుమంతు S/o. కూర్మన్న
IV. యస్. రాజు S/o. చిన్న కూర్మన్న
V. యస్. కురుమూర్తి S/o. జంపన్న
VI. యస్. పెద్ద కూర్మన్న S/o. మద్దన్న
VII. S. రాములు S/o. చిన్నయ్య
VIII. కె. బొజ్జన్న S/o. నర్సన్న
IX. బాలస్వామి S/o. యెల్లన్న
X. పొడుగు కూర్మన్న S/o.కిస్తన్నా
XI. పి. వెంకటేష్ S/o. సుంకన్న
XII. M. చంద్రయ్య S/o. కిష్టన్న
XIII. M. నాగరాజు S/o. యెల్లన్న
XIV. M. బీసన్న S/o. చిన్న చంద్రయ్య

7. అయితే, 07.03.2012న ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేయబడినప్పుడు, ప్రస్తుతం ఉన్న ఆరుగురు (06) ప్రతివాదులు మాత్రమే నిందితులుగా పేర్కొనబడ్డారు మరియు FIRలో పేర్కొన్న ఇతర నిందితులను చార్జ్ షీట్ చేయలేదు. ప్రాసిక్యూషన్ తరపున మరియు డిఫెన్స్ తరపున కూడా సాక్ష్యాలు నమోదు చేయబడిన తరువాత మరియు Cr.PC సెక్షన్ 313 కింద నిందితుల వాంగ్మూలం నమోదు చేయబడిన తర్వాత, ట్రయల్ కోర్ట్ ఆరుగురు (06) ప్రతివాదులను నిర్దోషులుగా ప్రకటించింది. భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 149తో చదివిన సెక్షన్148, 302, 302 కింద శిక్షార్హమైన నేరాలకు సంబంధించి వారిపై మోపబడిన అభియోగాలను రుజువు చేసేందుకు ప్రాసిక్యూషన్ ఆరు (06) నిందితులకు వ్యతిరేకంగా సరైన, నమ్మదగిన మరియు గణనీయమైన సాక్ష్యాలను సమర్పించలేకపోయింది. .

8. ఈ తీర్పును అప్పీలుదారు ప్రస్తుత అప్పీల్‌లో సవాలు చేశారు.

9. అప్పీలుదారు తరపు న్యాయవాది ప్రకారం, ట్రయల్ కోర్ట్ ప్రత్యక్ష సాక్షులు, ప్రత్యేకించి, PWs.2, 3, 6 మరియు 11 ఇచ్చిన సాక్ష్యాలను సరిగ్గా మెచ్చుకోలేదు. ట్రయల్ కోర్ట్ మృతుడి భార్య అయిన PW1 సాక్ష్యానికి తగిన విధమైన విశిష్టతనివ్వలేదని వాదించారు. PW.1, మృతుడి భార్య, సంఘటన జరిగిన వెంటనే సంఘటనా స్థలానికి చేరుకున్నారు మరియు ప్రత్యక్ష సాక్షులు PW.1కి వాస్తవాల కథనాన్ని తెలియజేసారు, దాని ఆధారంగా ఆమె ఫిర్యాదు చేసి FIR నమోదు చేశారు.

10. అప్పీలుదారు తరపు న్యాయవాది, ట్రయల్ కోర్ట్ ఆస్తి యొక్క లీజు డబ్బు మొత్తాన్ని పంచుకునే విషయంలో కుటుంబ వివాదం ఉందనే వాస్తవాన్ని తెలియచేయడంలో విఫలమైందని, ఆ డబ్బులో మృతుడు మరియు నిందితులు సమాన వాటా కలిగి ఉన్నారనే విషయాన్ని మెచ్చుకోలేదని వాదించారు.

11. అప్పీలుదారు తరపు న్యాయవాది వాదనలు విని, రికార్డులను పరిశీలించిన తర్వాత, ప్రాసిక్యూషన్‌లోని మొదటి మరియు ప్రధానమైన లోపం ఏమిటంటే, FIR నమోదు చేయబడినప్పుడు, PW.1 ప్రత్యేకంగా పద్నాలుగు (14) మంది వ్యక్తులు మృతుడుని చంపిన నేరంలో పాల్గొన్నట్లు పేర్కొంది. కాగా, ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేసినప్పుడు, కేవలం ఆరుగురు (06) మందిపై మాత్రమే అభియోగాలు మోపారు మరియు మిగిలిన ఎనిమిది మంది (08) వ్యక్తులను అభియోగాల నుండి మినహాయించారు.

12. ఛార్ షీట్ చదివిన తరువాత మరియు సాక్ష్యాధారాలను పరిశీలించిన తర్వాత, ప్రత్యక్ష సాక్షి, PW.12, నిందితులతో పాటుగా పేరున్న ఎనిమిది మంది (08) వ్యక్తులను మినహాయించటానికి ఎటువంటి గణనీయమైన అంశాలు రికార్డులో అందుబాటులో లేవు. FIR లో. మొత్తం పద్నాలుగు (14) వ్యక్తులపై కాకుండా ఆరుగురు (06) వ్యక్తులపై మాత్రమే అభియోగాలను పరిష్కరించడానికి రికార్డ్ లో అదనపు సాక్ష్యాధారాలు అందుబాటులో లేవు.

13. సాక్ష్యం నుండి ప్రతిబింబించే ఇతర లోపం ఏమిటంటే, Cr.PC యొక్క సెక్షన్ 161 కింద వారి వాంగ్మూలాన్నినమోదుచేసే సమయంలో ఆరుగురు (06) నిందితులపై, ప్రత్యక్ష సాక్షులతో సహా సాక్షులు ఎటువంటి నిర్దిష్ట మైన చర్యల గురించి సాక్ష్యం చెప్పలేదు. అయితే, ఉమ్మడిగా దాడి చేసినట్లు FIRలో పేర్కొన్న పద్నాలుగు (14) మంది నిందితుల యొక్క నిర్దిష్టమైన చర్యల గురించి161 స్టేట్ మెంట్లో పేర్కొనలేదు .

14. రికార్డుల పరిశీలన నుండి తెలియచేసే ఇతర లోపం ఏమిటంటే, ప్రత్యక్ష సాక్షులుగా పిలవబడే PWs.2, 3, 6 మరియు 11 కోర్టులోని సాక్ష్యాలను వారి 161 స్టేట్ మెంట్లతో పోల్చిచూస్తే వారి కోర్టు సాక్ష్యంలో గణనీయమైన మెరుగుదల కనిపిస్తోంది. కోర్టులోని 161 స్టేట్ మెంట్ లో వారి వాంగ్మూలానికి భిన్నంగా, మృతుడిపై దాడిచేసిన ఆరుగురు (06) నిందితుల పేర్లను ప్రత్యేకంగా పేర్కొన్నారు. ప్రత్యక్ష సాక్షుల యొక్క కథనంలో పేర్కొన్నారు. న్యాయస్థానం ముందు ప్రమాణం చేస్తున్నప్పుడు ఈ సాక్షులందరి యొక్క నిజాయితీకి సంబంధించి చాలా సందేహాలకు దారితీస్తుంది. అందువలన, వారి సాక్ష్యాలలో భౌతికమైన మెరుగుదల, వైరుధ్యం మరియు అలంకారం ఉన్నాయి.

15. దర్యాప్తులోకనుగొనబడిన మరొక లోపం ఏమిటంటే, దర్యాప్తు అధికారి ఆయుధాలను స్వాధీనం చేసుకున్న మధ్యవర్తులు ప్రాసిక్యూషన్ కు వ్యతిరేకులుగా మారారు; ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు మద్దతు ఇవ్వలేదు, ఇది నిందితులపై అభియోగాలను సహేతుకమైన సందేహాలకు అతీతంగా రుజువు చేసేంతవరకు ప్రాసిక్యూషన్ కేసును బలహీనపరుస్తుంది. మరొక లోపం ఏమిటంటే, PW.2 యొక్క సాక్ష్యం మృతుని ఇంటికి వెళ్లి సంఘటన గురించి PW.1కి తెలియజేసినట్లు చూపిస్తుంది, అయితే PW.1 యొక్క సాక్ష్యంలో ఆమె PW.2 పేరును పేర్కొనలేదు. PW.11 విషయానికి వస్తే, అతను తన క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్‌లో, నిందితులు మరణించిన వ్యక్తిని దాడి చేయడాన్ని తాను చూసినట్లు పోలీసులకు చెప్పలేదని అతను అంగీకరించాడు, ఇది అతను ప్రత్యక్షసాక్షిగా ఉన్నంత వరకు PW.11 యొక్క సాక్ష్యాన్ని మరింత బలహీనపరుస్తుంది. PWs.2 మరియు 3 యొక్క వాంగ్మూలం యొక్క మెరుగుదల PW.12 యొక్క సాక్ష్యం నుండి మరింత రుజువు చేయబడింది, అతను తన క్రాస్-ఎగ్జామినేషన్‌లో PWs.2 మరియు 3 నిందితులు మృతుడిని తప్పు త్రోవ పట్టించి మరియు దాడిచేయడం చూశామని మరియు దాని వలన తీవ్రపరిణామాలు ఎదుర్కోవాల్సి వస్తుందని బెదిరించారని తన క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్లో చెప్పలేదనే వాస్తవాన్ని అంగీకరించాడు. ప్రత్యక్షసాక్షులు PWs.2 మరియు 3 అని పిలవబడే వారి సాక్షుల యొక్క ఈ భౌతిక మెరుగుదల ప్రాసిక్యూషన్ కేసును కూడా బలహీనపరుస్తుంది.

16. కేసు యొక్క వాస్తవ పరిస్థితులలో, ట్రయల్ కోర్ట్ ఇచ్చిన నిర్దోషిత్వాన్ని చట్టపరంగా తప్పు లేదా అన్యాయం అని నిర్ధారించడానికి అప్పీలుదారు/ఫిర్యాదుదారు ద్వారా రికార్డ్ చేయబడిన బలమైన ఆధారాలు ఏమీ కనిపించడం లేదని మేము భావిస్తున్నాము. ట్రయల్ కోర్ట్ నిర్దోషులుగా ప్రకటిస్తూ ఇచ్చినతీర్పులో జోక్యం చేసుకోవడానికి సంబంధించి, ట్రయల్ కోర్టు ప్రశంసించని బలమైన

సాక్ష్యాధారాలు లేకపోతే, నిందితులు చేసిన నేరాన్ని స్పష్టంగా రుజువుచేయకపోతే, నిర్దోషిత్వ తీర్పులో జోక్యంచేసుకోకూడదు అని గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు చాలా సార్లు తనతీర్పుల్లో పేర్కొంది.

17. ఈ విషయానికి సంబంధించి గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన కొన్నితీర్పులను ప్రస్తావించడం సముచితం. శివాజీ సాహబ్ రావ్ బోబడే మరియు ఇంకొకరు వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర కేసులోని నిర్దోషిత్వ అప్పీల్‌ను నిర్ణయించేటప్పుడు గుర్తుంచుకోవలసిన మార్గదర్శక సూత్రాన్ని ప్రస్తావిస్తూ ఇచ్చిన తీర్పును సూచిస్తూ, గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం వర్సెస్ శరద్ గోస్వామీ కేసులో పేరా నెం.10లో ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

"10. పైవాటితోపాటు, హైకోర్టు ఆమోదించిన నిర్దోషుల తీర్పుపై అప్పీలుదారు రాష్ట్రంఅప్పీల్‌లో ఉన్నవిషయాన్నికూడా విస్మరించకూడదు. అటువంటి తీర్పు ద్వారా "నిందితుడికి అనుకూలంగా నిర్దోషిత్వ భావన బలపడుతుంది" అనే సూత్రం ఆధారంగా నిందితుడిని నిర్దోషిగా ప్రకటిస్తూ ఇచ్చిన తీర్పులో జోక్యంచేసుకోవడానికి అప్పిలేట్ కోర్టు సాధారణంగా విముఖత చూపుతుంది. (సాధు శరణ్ సింగ్ వర్సెస్ ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం. (సాధు శరణ్ సింగ్ వర్సెస్ ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం. (2016) 4 S.C.C.357 : (2016) 2 S.C.C.(Cri) 275 చూడండి)). 1973లోనే శివాజీ సాహబ్ రావ్ బోబడే వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం కేసులో త్రిసభ్య ధర్మాసనం ఏర్పాటైంది. [శివా సాహబ్ రావ్ బోబడే వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం, (1973) 2 S.C.C.793 : 1973 S.C.C.(Cri)1033] నిర్దోషిగా అప్పీలును నిర్ణయించేటప్పుడు అప్పిలేట్ కోర్టు గుర్తుంచుకోవలసిన మార్గదర్శక సూత్రాన్ని ఈక్రింది విధంగా వివరించింది:

(శివాజీ సాహబ్ రావ్ బోబడే కేసు [శివాజీ సాహబ్ రావ్ బోబడే వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం, (1973: 2 S.C.C.7) 1973 S.C.C(Cri) 1033], S.C.Cp. 799, పేరా5)

"5. ...నిర్దోషిగా తేలిన నిందితుడికి అప్పీలుపై శిక్షపడే ప్రమాదంలేకపోలేదు, అటువంటి చర్యకు బలమైన కారణాలు ఉన్నాయి. భారతదేశంలోఇది అప్పిలేట్ కోరు పై న్యాయపరిధి పరిమితికాదు, కానీ న్యాయమూర్తి రూపొందించిన మార్గదర్శకం. ...నిర్దోషిగా తీర్పువెలువరించిన మొత్తం సాక్ష్యాధారాలను సమీక్షించే అప్పిలేట్ కోర్టు ప్లీనరీ అధికారానికిచట్టంలో ఎలాంటి అడ్డంకులులేవు. వాస్తవానికి, సాక్ష్యాధారాలను పరిశీలించాల్సిన బాధ్యత అప్పిలేట్ కోర్టు పై ఉంది. ఏదేమైనా, నిందితులు నిర్దోషులుగా మార్చబడటంవల్ల మన న్యాయశాస్త్రం వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ కుంటుపడుతుందనే బరువైన ఆలోచనవల్ల, చాలా నమ్మదగిన కారణాలు మరియు సమగ్ర పరిశీలన లేకుండా ఈ తీర్పును విచ్ఛిన్నంచేయకుండా ఉన్నత న్యాయస్థానాన్ని నిర్బంధిస్తుంది."

(ప్రాముఖ్యత అందించబడింది)

రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 136 ద్వారా నిర్దోషిగా ప్రకటించడాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ అప్పీళ్లను నిర్ణయించేటప్పుడు పై సూత్రాన్ని ఈ కోర్టు స్థిరంగా అనుసరించింది (రాజస్థాన్ రాష్ట్రం వర్సెస్ షేరా రామ్ [రాజస్థాన్ రాష్ట్రం వర్సెస్ షేరా రామ్, (2012) 1 SCC 602 : (2012) 1 SCC (Cri) 406] ; దిలావర్ సింగ్ వర్సెస్ హర్యానా రాష్ట్రం [దిలావర్ సింగ్ వర్సెస్ హర్యానా రాష్ట్రం, (2015) 1 SCC 737 : (2015) 1 SCC (Cri) 759]చూడండి)

18. అంతేకాక, 6 నుంచి 9వపేరాల్లో బాలు మరియు మరొకరు వర్సెస్ మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం కేసులో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది విధంగాతీర్పునిచ్చింది:

"6. నిస్సందేహంగా, ప్రాసిక్యూషన్ కేసు సందర్భోచిత సాక్ష్యాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. సందర్భోచిత సాక్ష్యాల ఆధారంగా శిక్ష విధించే చట్టాన్ని శరద్ బిర్ధిచంద్ సర్దా వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం కేసులోఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులో సందర్భోచిత సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా నేరారోపణకు సంబంధించిన చట్టం చాలా బాగా స్పటికీకరించబడింది. దీని ఈ కోర్టు ఈ విధంగా పేర్కొంది:

"152. హైకోర్టు ఆధారపడిన కేసులను చర్చించే ముందు మేము కేవలం సందర్భోచిత సాక్ష్యం ఆధారంగానే ఒక క్రిమినల్ కేసులో అవసరమైన స్వభావం, పాత్ర మరియు అవసరమైన రుజువుపై కొన్ని నిర్ణయాలను ఉదహరించాలనుకుంటున్నాము, ఇది కేవలం సందర్భోచిత సాక్ష్యాల పై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ కోర్టు యొక్క అత్యంత ప్రాథమిక మరియు ప్రాథమిక నిర్ణయం హనుమంత్ వర్సెస్ మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం [(1952) 2 SCC 71 : AIR 1952 SC 343 : 1952 SCR 1091 : 1953 Cri LJ 129]. ఈ కేసును ఈ కోర్టు ఏకరీతిగా అనుసరించింది మరియు తరువాతి అనేక తీర్పులలో వర్తింపచేసింది. ఉదాహరణకు, తుఫైల్ (అలియాస్) సిమ్మి వర్సెస్ ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం [(1969) 3 SCC 198 : 1970 SCC (Cri) 55] మరియు రాంగోపాల్ వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం [(1972) 4 SCC 625 : AIR 1972 SC 656]. హనుమంత్ కేసులో మహాజన్, J. పేర్కొన్న దానిని సంగ్రహించడం ఉపయోగకరంగా ఉండవచ్చు [(1952) 2 SCC 71 : AIR 1952 SC 343 : 1952 SCR 1091 : 1953 Cri LJ 129]:

"సాక్ష్యాధారాలు సందర్భోచిత స్వభావం కలిగిన సందర్భాల్లో, నేరం నిర్ధారణకు రావాల్సిన పరిస్థితులను ముందుగా పూర్తిగా నిర్ధారించాలని, అలా నిర్ధారించిన వాస్తవాలన్నీ నిందితుల నేరం యొక్క పరికల్పనకు మాత్రమే అనుగుణంగా ఉండాలని గుర్తుంచుకోవడం మంచిది. మళ్ళీ, పరిస్థితులు నిర్ణయాత్మక స్వభావం మరియు ధోరణి కలిగి ఉండాలి మరియు అవి ప్రతిపరికల్పనను మినహాయించే విధంగా ఉండాలి, కానీ నిరూపించబడాలని ప్రతిపాదించబడింది. మరోమాటలో చెప్పాలంటే, నిందితుల నిర్దోషిత్వానికి అనుగుణంగా ఒక నిర్ధారణకు సహేతుకమైన ఆధారాలను వదిలి పెట్టకుండా, మానవ సంభావ్యతలో నిందితుడు ఈ చర్య చేసి ఉంటాడని చూపించే విధంగా సాక్ష్యాధారాల ఆధారం ఉండాలి.."

153.ఈ నిర్ణయాన్ని నిశితంగా పరిశీలిస్తే, ఒక నిందితుడిపై కేసు పూర్తిగా నిర్ధారింపబడుతుందని చెప్పడానికి ముందు ఈ క్రింది షరతులు తప్పక నెరవేర్చబడాలని చూపిస్తుంది:

(1) నేరనిర్ధారణకు కావాల్సిన పరిస్థితులను పూర్తిగా నిర్ధారించాలి.

ఇక్కడ గమనించవలసిన విషయమేమిటంటే, సంబంధిత పరిస్థితులు"తప్పకలేదా చేయాలి" మరియు "కావచ్చు"అని సూచించింది. శివాజీ సాహబ్ రావ్ బోబడే వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం కేసులో ఈకోర్టు చెప్పినట్లుగా "రుజువుచేయాలి" మరియు "తప్పక రుజువు చేయాలి లేదా రుజువుచేయాలి" మధ్య వ్యాకరణపరమైన వ్యత్యాసం మాత్రమేకాదు, చట్టపరమైన వ్యత్యాసంకూడా ఉంది. [(1973) 2 SCC 793 : 1973 SCC (Cri) 1033 : 1973 Cri LJ 1783] ఇక్కడ పరిశీలనలుచేయబడ్డాయి : [SCC పేరా19, p. 807 : SCC (Cri) p.1047]

"ఖచ్చితంగా, కోర్టు దోషిగా నిర్ధారించడానికి ముందు నిందితుడు దోషిగా ఉండాలి మరియు ఉండకూడదు అనేది ప్రాథమిక సూత్రం మరియు'ఉండవచ్చు'మరియు'ఉండాలి' మధ్య మానసికదూరం సుదీర్ఘంగా ఉంటుంది మరియు అస్పష్టమైన ఊహలను ఖచ్చితమైన నిర్ధారణల నుండి విభజిస్తుంది."

(2) అలా నిర్ధారించబడిన వాస్తవాలు నిందితుని నేరం యొక్క పరికల్పనకు మాత్రమే అనుగుణంగా ఉండాలి, అనగా, నిందితుడు దోషి అని తప్ప మరేఇతర పరికల్పనపై వాటిని వివరించకూడదు,

(3) పరిస్థితులు నిర్ణయాత్మకస్వభావం మరియు ధోరణి కలిగిఉండాలి,

(4) వారు రుజువు చేయవలసినది తప్ప సాధ్యమయ్యే ప్రతి పరికల్పనను మినహాయించాలి మరియు

(5) నిందితుల నిర్దోషిత్వానికి అనుగుణంగా నిర్ధారణకు సహేతుకమైన ఆధారం ఇవ్వకుండా, మానవసంభావ్యత లో ఈ చర్యను నిందితులు చేసి ఉంటారని చూపించేంత పరిపూర్ణమైన సాక్ష్యాధారాల ఆధారం ఉండాలి.

154. ఈ ఐదు సువర్ణ సూత్రాలు, మనం అలా చెప్పగలిగితే, సందర్భోచిత సాక్ష్యం ఆధారంగా కేసు రుజువు యొక్క పంచశీలను ఏర్పరుస్తుంది.

7. అందువల్ల నేరం నిర్ధారణకు రావాల్సిన పరిస్థితులను ప్రాసిక్యూషన్ పూర్తిగా రుజువు చేయాల్సిన అవసరం ఉందని స్పష్టంగా చూడవచ్చు. కోర్టు నిందితుడిని దోషిగా నిర్ధారించే ముందు నిందితుడు 'తప్పక ఉండాలి' మరియు 'ఉండవచ్చు' మాత్రమే నేరాన్ని రుజువు చేయకూడదు అనేది ప్రాథమిక సూత్రం అని కోర్టు పేర్కొంది. 'రుజువుకావాలి',మరియు 'తప్పక ఉండాలి లేదా నిరూపించబడాలి' అనే వాటి మధ్య కేవలం వ్యాకరణమే కాకుండా చట్టబద్ధమైన వ్యత్యాసం ఉందని ఇది నిర్ధారించబడింది. అలా నిరూపితమైన వాస్తవాలు నిందితుల నేరానికి మాత్రమే అనుగుణంగా ఉండాలి, అంటే, నిందితుడు దోషి అని తప్ప మరే ఇతర పరికల్పనపై వివరించకూడదు. రుజువు చేయవలసినది మినహా సాధ్యమయ్యే ప్రతి

పరికల్పనను మినహాయించే విధంగా పరిస్థితులు ఉండాలని నిర్ణయించబడింది. నిందితుడి అమాయకత్వానికి అనుగుణంగా ఎలాంటి సహేతుకమైన ఆధారాలను వదలకుండా పూర్తి సాక్ష్యాల ఆధారం ఉండాలని మరియు అన్ని మానవ సంభావ్యతలలో ఆ చర్య నిందితుడిచే చేయబడిందని చూపించాలి.

8. అనుమానం, అది ఎంత బలంగా ఉన్నా, సహేతుకమైన సందేహానికి మించి రుజువు స్థానంలో ఉండదనేది స్థిరపడిన చట్టం. అనుమానం ఎంత బలంగా ఉన్నా నిందితుడిని దోషిగా నిర్ధారించలేం. సహేతుకమైన సందేహానికి మించి నేరాన్ని రుజువు చేస్తే తప్ప నిందితుడు నిర్దోషి అని భావించబడుతుంది.

9. దీనికితోడు, ప్రస్తుత కేసు నిర్దోషిగా ప్రకటించడాన్ని తిప్పికొట్టడం గమనించాల్సిన విషయం. అప్పీల్ కోర్ట్ జోక్యానికి సంబంధించిన చట్టం చాలా బాగా రూపుదిద్దుకుంది. నిర్దోషిగా నిర్ధారించడం అన్యాయం లేదా అసాధ్యమని తేలితే తప్ప, దానిలో జోక్యం చేసుకోవడం సమర్థించబడదు. అయితే, ఈఅంశంపై అనేక తీర్పులు ఉన్నప్పటికీ, హైకోర్టు స్వయంగా తీర్పులో పునరుద్ఘాటించిన రెండు తీర్పులను మాత్రమే మేము ప్రస్తావిస్తాము, అవి ఈక్రింది విధంగా పునరుద్దించబడ్డాయి:

"13. సాధు శరణ్ సింగ్ వర్సెస్ ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం (2016) 4 SCC 357 కేసులో, సుప్రీంకోర్టు ఇలా పేర్కొంది:—

"నిర్దోషికి వ్యతిరేకంగా చేసిన అప్పీల్‌లో, నిందితులకు అనుకూలంగా నిర్దోషి అనే ఊహ బలపడినచోట, అప్పీల్ కోర్టు వాస్తవం యొక్క ఆధారం ఉన్నప్పుడే నిర్దోషిగా ప్రకటించే క్రమంలో జోక్యం చేసుకుంటుంది మరియు ! ఏది ఏమైనప్పటికీ, న్యాయస్థానం యొక్క ప్రధానమైన పరిశీలన ఏమిటంటే, గణనీయమైన న్యాయంచేయడం మరియు నేరానికి పాల్పడిన నిందితుడిని నిర్దోషిగా విడుదల చేయడంద్వారా తలెత్తే న్యాయం యొక్క దుర్వినియోగాన్ని నివారించడం అని మేము నమ్ముతున్నాము. దోషులను నిర్దోషిగా విడుదల చేయడం ద్వారా సంభవించే న్యాయవిరుద్ధం నిర్దోషి యొక్క నేరారోపణ కంటే తక్కువ కాదు. నిర్దోషిత్వానికి వ్యతిరేకంగా అప్పీలులో అప్పీలెట్ కోర్టు యొక్క అధికారాల పరిధికి సంబంధించి సూత్రాలను వివరిస్తూనే, నిర్దోషిత్వ ప్రకటించబడిన మొత్తం సాక్ష్యాలను సమీక్షించడానికి మరియు పునఃపరిశీలించడానికి చట్టంలో సంపూర్ణ పరిమితి లేదు."

14. అదేవిధంగా, హర్‌జన్ భాల తేజ వర్సెస్ గుజరాత్ రాష్ట్రం (2016) 12 SCC 665 కేసులో, సుప్రీం కోర్ట్ ఇలా పేర్కొంది:—

"రికార్డుల్లో ఉన్న సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా రెండు అభిప్రాయాలు వ్యక్తమైతే, ట్రయల్

కోర్టు నిర్దోషిగా ప్రకటించినప్పుడు అప్పిలేట్ కోర్టు జోక్యం చేసుకోకూడదనడంలో సందేహం లేదు. అయితే ట్రయల్ కోర్టు నిర్దోషులుగా నమోదు చేసిన అన్ని కేసుల్లోనూ అభిప్రాయం వక్రంగా ఉన్నప్పటికీ

అందులో జోక్యం చేసుకోరాదని దీని అర్థంకాదు. ట్రయల్ కోరు తీసుకున్న అభిప్రాయం రికార్డులో ఉన్న సాక్ష్యాల బరువుకు వ్యతిరేకంగా లేదా తప్పుగా ఉన్నప్పుడు, సాక్ష్యాలను తిరిగి ప్రశంసించిన తర్వాత సరైన నిర్ధారణను వ్యక్తం చేయడానికి అప్పిలేట్ కోర్టు ఎల్లప్పుడూ తెరిచి ఉంటుంది, ఒకవేళ రికార్డులో సహేతుకమైన సందేహాలకు అతీతంగా అభియోగం రుజువైతే, నిందితులను దోషిగా నిర్ధారించవచ్చు."

19. నిర్దోషుల తీర్పులో జోక్యం చేసుకోవడంపై గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు నుంచి వచ్చిన న్యాయపరమైన పూర్వాపరాలు, ముందు పేరాల్లో వివరించిన కారణాల దృష్ట్యా నిర్దోషిత్వ తీర్పులో జోక్యం చేసుకోవడం మనకు కష్టంగా అనిపిస్తోంది. అందువలన, నిర్దోషిత్వ తీర్పును ధృవీకరిస్తూ, ప్రస్తుత అప్పీలు అర్హతలు లేనిది, విఫలమవుతుంది మరియు తదనుగుణంగాకొట్టివేయబడింది. ఖర్చులులేవు.

20. కొనసాగింపుగా, పెండింగ్‌లో ఉన్న ఇతర దరఖాస్తులు ఏవైనా ఉంటే ముగించబడ్డాయి.

★★